

*О. М. Дутченко, канд. екон. наук, доц.,
О. О. Дутченко, канд. екон. наук,
ДВНЗ "Українська академія банківської справи НБУ"*

РЕГУЛЮВАННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Дослідження наслідків нещодавньої економічної кризи дозволило визначити взаємозв'язок структурних перетворень банківської системи зі змінами у реальному секторі економіки.

Нестабільність фінансового сектору економіки, що ускладнюється скороченням обсягів виробництва, дефіцитом фінансових ресурсів та кризою неплатежів, створює несприятливі умови для функціонування банківської системи.

Банківські кризи характеризуються банківською панікою, що супроводжується зростом недовіри населення, кредиторів і інвесторів до банківських інститутів, падінням курсу національної валюти, ринку акцій, виникненням проблем з обслуговуванням зовнішнього, а також внутрішнього державного боргу.

У сучасних умовах розвитку економіки та нестачі фінансових ресурсів у суб'єктів господарювання банківське кредитування є вагомим аспектом розвитку суб'єктів підприємницької діяльності зокрема та економіки в цілому.

Банки у сучасних умовах розвитку економіки, виступаючи головними кредиторами, здійснюють кредитування юридичних та фізичних осіб. За даними Національного банку України у 2005–2010 рр. відбулося значне збільшення обсягів кредитів, наданих в економіку України. Збільшення обсягу кредитних ресурсів за аналізований період відбулося у 7,7 разів, у тому числі кредити суб'єктам господарювання зросли у 6,5 раз, а кредити, надані фізичним особам – у 15,1 разів. Водночас, потрібно відзначити, що на 01.01.2010 кредити, надані фізичним особам, складають лише 29,8 % від загального обсягу наданих кредитів, тоді як основна частка кредитного портфелю банку припадає на кредити, надані суб'єктам господарювання – 63,5 %.

При цьому спостерігалось значне перевищення темпів кредитування над темпами нарощення ВВП – основної характеристики розвитку економіки держави. Так, середньозважений приріст вимог банків за 2005–2010 рр. становив 45,0 % за умови збільшення ВВП лише на 21,7 %.

Аналіз нещодавньої економічної кризи, якій передував значний ріст обсягів кредитування, засвідчив наявність значних втрат банківської системи.

Дестабілізація банківської системи призводить до спаду у реальному секторі економіки, що у свою чергу спричинить подальшу дестабілізацію банківського сектору.

Циклічність кризових процесів, їх вплив на розвиток економіки, та можливість повторення в майбутньому доводить необхідність створення у банківському секторі механізмів захисту капіталу у періоди надмірного кредитування.

Згідно з рекомендаціями Базельського комітету (документ – “Підвищення стійкості банківського сектору”, грудень 2009 р.) для забезпечення фінансової стабільності банківської системи найбільш корисною буде розробка макроекономічного змінного показника або групи змінних показників для оцінки граничного рівня ризику, пов’язаного з надмірним кредитуванням. В якості прикладу розглядається змінна, що являє собою співвідношення сукупної величини кредитів до ВВП та її довгострокова динаміка, що на думку авторів є найбільш вдалою пропозицією.

*Iryna Dyakonava, Tetiana Scherbina,
SHEI “Ukrainian Academy of Banking of the National Bank of Ukraine”*

REGULATORY FRAMEWORK IN EMERGING MARKETS: OUTLINING THE CRISES IMPACT

For the past few years the financial sector in many countries has undergone significant transformations that affected the activities of financial regulators.

To ensure the efficiency of the financial sector in the context of the new financial architecture it’s useful to study the foreign experience of financial systems supervision organization.

From the very beginning there are some distinctions of terms interpretation in Ukrainian and foreign scientific literature. In research papers of Ukrainian scientists the term “banking regulation” is different to the “banking supervision”. On the contrary Western scientific world do not discriminate these concepts, combining them in the common term “banking supervision”.

In international practice it’s used to identify three basic models of supervisory systems: sector, task model and a single supervisor (mega-regulator).

Countries with bank-oriented financial architecture tend to chose sectoral model of bank regulation and the majority of market-oriented countries prefer models based on the division of tasks. Ukraine is also a representative of this group of countries and that’s all is about Russia, Kazakhstan and others.

The Central Bank carries out supervision of private banks activities, their branches, and representative offices on territory of Ukraine. The Bank